

Antoni Szpyrc dětem

Malované obrázky

Antoni Szpyrc (1. ledna 1950 Jablunkov – 29. prosince 2014 Vendryně), byl jedním z nejvýznamnějších lidových tvůrců regionu Těšínského Slezska, amatérský historik, folklorista a malíř. Zabýval se malířstvím na skle více jak třicet let. Inspirací pro něho se staly lidové obrázky z 18. a 19. století, které zdobily vesnické sednice. Témata čerpal z obyčejů a tradic regionu, ale také lidových krojů nebo řemesel. Zajímal se zejména o historii Jablunkova, kterému věnoval většinu svých prací.

Malované obrázky na skle byly kdysi ozdobou domů, ale měly rovněž i další význam. Lidé věřili, že takovéto obrázky jim pomohou chránit domovy a přinesou štěstí. V druhé polovině 20. století se začaly obrázky vytrácet. Lidé si obrázky věšeli ve svých domech a světnicích. Každý měl své posláním... např. sv. Florian, patron hasičů, na takovém to obrázku chránil dům před požárem.

Prvním obrázkem Antonína Szpyrce malovaným na skle byl pár v jablunkovském kroji. Tyto obrázky mají svou specifickou krásu. Tématem jeho tvůrčí práce se staly tradice lidové kultury Těšínského Slezska. Historie malovaná naivním způsobem... tak označoval své dílo pan Antonín. Jeho obrazy můžeme nalézt v mnoha státech v privátních sbírkách. Často autor dostával dopisy, že jeho obrázek visí v kuchyni nebo ložnici. Dívají se na něho a vzpomínají na rodný Jablunkov a jeho krásu. Starý svět Jablunkova zachycuje na svých obrázcích i na základě starých fotografií, které pamatují období Rakouska – Uherska. Dále ve svých pracích vzpomínal pan Szpyrc na své dětství.

Umělec rovněž maloval na skle zvyky, které již zanikly. V podhorské oblasti se netopila Mořena. Dívky měli omotanou panenku v hadrech, chodily po domech, přály, rozdávaly barevné stuhy a vajíčka. Patronem učitelů je sv. Řehoř... zvyk „po Řehořovi“, který připadl na 12. března, zanikl po II. světové válce. Kdysi vesničtí učitelé nedostávali mzdu, proto v ten den chodila mládež po domech, zpívala a vybírala na ně příspěvky.

Antonín Szpyrc pocházel z Jablunkova a když se přestěhoval do Vendryně, chyběla mu spjatost se svým rodištěm. Vytvořil proto své malé muzeum v zahradě, které bylo rovněž i jeho pracovnou, kde kromě svých obrázků renovoval i starý historický lidový nábytek. Byl jedním z předních řemeslníků v našem regionu, který netvořil jen hezké věci, ale rovněž učil toto řemeslo ostatní. Vedl workshopy pro děti u nás i za hranicemi a učil je techniku malování na skle. Byl pravidelným účastníkem regionálních akcí jako umělec a učitel.

O svém rodném Jablunkově vydal tři monografie – „Jablunkov“, „Jablunkov 1939–1989“ a „Jabłonków 1435–1939“. Kromě toho byl spoluautorem mnoha historických publikací, jež se týkaly Těšínského Slezska a lidových zvyků v tomto regionu. Byl předsedou Klubu lidových tvůrců, který fungoval v rámci Folklórní sekce Polského kulturně-osvětového svazu v České republice. Dlouhodobě spolupracoval s měsíčníkem „Zwrot“ jako ilustrátor i autor článků.